

Прыём у Кіеве
Прадстаўнікі беларускай дыяспары Украіны былі запрошаныя на ўрачыстасць, якая праводзілася беларускай Амбасадай з нагоды Дня Незалежнасці Беларусі **Стар. 2**

Святы і памятны для ўсіх дзень
Стар. 2

Чыстыя вочы Браслаўскіх азёр
Зона адпачынку на поўначы Беларусі становіцца яшчэ больш прывабнай **Стар. 4**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Ноч Купальская, прыангарская...

Адно з галоўных традыцыйных святаў беларусаў Іркуцкі моладзевы клуб “Крывічы” адзначаў на прыгожым берэзе Ангары

Як звычайна, Купалле мы святкавалі “па Сонцы” — у ноч з 25 на 26 чэрвеня. У маляўнічым вусці рэчкі Тальцінкі, што ўпадае ў Ангару, сабралася больш за 250 чалавек. Сярод гасцей свята былі вядучы спецыяліст этнаканфесійнага аддзела Упраўлення па сувязях з грамадскасцю Урада Іркуцкай вобласці Вольга Шэметава, кіраўнік найблізкага да месца дзеі пасёлка Вялікая Рэчка Юрый Вітэр. Дарэчы, Вольга Ігаруна прыехала з прыёмнай місіяй: уручыла Падзяку Губернатара за актыўную грамадскую дзейнасць Волі Галанавай, старшыні клуба “Крывічы”. А Юрый Вітэр не проста па абавязку службы “прыглядаў” за дзеямі: ён яшчэ і зямляк-беларус, родам з Баранавічаў.

Наша “Купалле-2016” удалося на славу дзякуючы плённай працы актывістаў клуба, найперш дзяўчатам з гурта аўтэнтчных спеваў “Крывічы”. Гэта Воля Галанова (кіраўніца), Юля Гайсіна, Яна Фадзеева, Кася Дзякава, Зіна Капуцкая, Ліза Рэшка, Соня Кулікова, Ліза Таранушэнка. Яны збіраліся перад святам на рэпетыцыі праз дзень, развучылі больш за 30 беларускіх Купальскіх песень, якія на берэзе Ангары гучалі вельмі ўрачыста, прыгожа. Абыякавых не

Звіванне вяноў на Купалле — чыста жаночы занятак

было, а колькі захаплення! Адначасна і актывістаў, якія дапамагалі зрабіць Паходню (факел), рыхтаваць іншыя атрыбуты для Купалля. Яны ж паехалі са мною з раніцы ў суботу на

Купальскі пляц. Прывезлі, усталявалі драўляныя вялікія сталы, трывалыя лаўкі, падрыхтавалі вогнішча са скупом у цэнтры... Гэта Дзяніс і Вадзім Таранушэнка, Яўген Ламакін, Вадзім

Сяляўка, Аляксей Барскоў, а таксама Дастанбек (не беларус, але на ўсе нашы святы прыходзіць у беларускай вышыванцы!) і Наташа Агапітава.

→ **Стар. 3**

ТРАДЫЦЫ

На памежжы трох дзяржаў

Ва ўрачыстасцях пры Кургане дружбы ля межаў Расіі, Латвіі ды Беларусі паўдзельнічалі і прадстаўнікі беларускай дыяспары Даўгаўпілса

Прайшло 57 гадоў з тае пары, як з’явіўся гэты помнік мужнасці і братэрства: Мемарыяльны комплекс Курган Дружбы. Агульная плошча яго разам з лясным масівам — 25 гектараў. Сам курган, вышынёй каля трох метраў, цяпер — на тэрыторыі Латвіі, на беларускай — Музей партызанскай славы, на расійскай — канцэртная пляцоўка і месца пад партызанскае вогнішча. Насыпалі курган былыя партызаны і падпольшчыкі, жыхары бліжэйшых

раёнаў. У ім ёсць зямля з магіл партызан і воінаў Чырвонай арміі, Герояў Савецкага Саюза Аляксандра Матросова, Клары Назаравай, Лёні Голакава ды іншых патрыётаў, якія аддалі жыцці за свабоду Радзімы. Ветэраны пасадзілі на кургане дрэвы, гэта дуб пасярэдзіне і тры алеі: у бок Расіі — кляновая, Беларусі — бярозавая, Латвіі — ліпава. На гранітных плітах выбітыя тэксты на рускай, беларускай і латышскай мовах: “Курган узведзены на стыку трох брацкіх рэспублік у гонар баявой дружбы, змацаванай у гады Вялікай Айчыннай вайны кроўю рускіх, беларускіх і латышскіх партызан”. Калі адкрывалі курган 3 ліпеня 1959 года, сабралася больш за 30 тысяч чалавек, быў там

і былы партызан, вядомы грамадскі дзеяч Пётр Міронавіч Машэраў. Так адсвяткавалі тады 15-годдзе сустрэчы партызан з савецкімі войскамі пад час вызвалення Беларусі. На свята прыязджалі сотні партызан з Пскова, Мінска, Віцебска, Рыгі, Масквы, Ленінграда, Вялікіх Лук, Полацка, суседніх раёнаў. Тады і вырашылі: штогод тут у першую нядзелю ліпеня будучы збірацца людзі розных нацыянальнасцяў, каб ушанаваць памяць загінулых. Да 1991 года свята рыхтавалі па чарзе: Расія, Беларусь, Латвія. А з таго часу падрыхтоўкай, правядзеннем свята займаюцца Расія і Беларусь.

Два гады таму, да 55-годдзя Кургана Дружбы, закладзена капсула з

Ветэраны — удзельнікі ўрачыстасцяў пры Кургане Дружбы

пасланнем нашчадкаў, якую належыць ускрыць 6 ліпеня 2059 года: у кургана будзе 100-гадовы юбілей. На кожнай з прыгранічных тэрыторый ёсць помнікі ў гонар герояў і падзей

Вялікай Айчыннай: на беларускай — Прошкаўскім падпольшчыкам, на расійскай — Марыі Пынто, на латвійскай — Героя Савецкага Саюза Іманту Судмалісу. → **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Павучыцца разам, пазнаёміцца

Іван Іванаў

Другая Міжнародная летняя школа беларусістыкі сабрала больш за 50 навучэнцаў з розных краін

Выкарыстоўваць летнюю пару для назапашвання ведаў, уражанняў — прыкмета людзей культурных, сацыяльна актыўных. На такіх і арыентаваная Другая Міжнародная летняя школа беларусістыкі, якая адкрылася 30 чэрвеня ў Рэспубліканскім інстытуце вышэйшай школы і працуе да 15 ліпеня. Дарэчы, калі ішла падрыхтоўка да школы, мы расказвалі пра тое. Школа адкрытая і для беларусаў, якія, жывучы ў замежжы, хацелі б пашырыць свае веды пра Бацькаўшчыну, бліжэй пазнаёміцца з яе сённяшнім жыццём, пабываць у знакавых месцах краіны, завесці карысныя знаёмствы.

Як паведамілі ў рэдакцыю арганізатары, на цырымоніі адкрыцця было 56 замежных навучэнцаў з Аўстраліі, Канады, Літвы, Латвіі, Эстоніі, Расіі, Швейцарыі, Вялікабрытаніі, Польшчы, Аўстрыі, Індыі, Украіны, Японіі, Венгрыі, Чэхіі, Германіі ды Кітая, а таксама каля 30 беларускіх студэнтаў БДУ і МДЛУ. Прысутных віталі рэктар РІВШ Віктар Гайсёнак, дэкан філфака БДУ Іван Роўда, саветнік упраўлення глабальнай палітыкі і гуманітарнага супрацоўніцтва Міністэрства замежных спраў Беларусі Віталь Корнеў, дырэктарка Міжнароднай летняй школы беларусістыкі Лідзія Сямешка.

Арганізатары Міжнароднай летняй школы беларусістыкі падрыхтавалі для навучэнцаў цікавую, разнастайную адукацыйную і культурна-пазнавальную праграму.

РАЗАМ

Прыём у Кіеве

Прадстаўнікі беларускай дыяспары Украіны былі запрошаныя на ўрачыстасць, якая праводзілася беларускай Амбасадай з нагоды Дня Незалежнасці Беларусі

Пасол Валянцін Вялічка з актывісткамі дыяспары

Іван Ждановіч

У дыпламатаў часам больш, чым словы, гавораць учынкi, жэсты... І нам штораз прыемна атрымаваць весткі пра шчырыя, сяброўскія стасункі прадстаўнікоў беларускай дыяспары ў замежжы (яны там, як вядома, у часовай службовай камандзіроўцы), з супляменнікамі, што, як правіла, на доўга абжыліся ўдалечыні ад Бацькаўшчыны. І дзень Незалежнасці — сімвалічная дата ў тым ліку і для ўмацавання такіх стасункаў.

Інфармацыя на сайце беларускага Пасольства ў суседняй Украіне сведчыць: 30 чэрвеня ў Кіеве яно праводзіла прыём з нагоды Дня незалежнасці Беларусі. “У прыёме прынялі ўдзел другі Прэзідэнт Украіны Леанід Кучма, дэпутаты Вярхоўнай Рады (парламента) Украіны, кіраўнікі шэрагу абласных адміністрацый, кіраўнікі дэпартаменту Міністэрства замежных спраў, дыпкорпус, дзелавыя колы, навуковая і творчая інтэлігенцыя, а таксама члены беларускай дыяспары, — чытаем на сайце. — Ва ўступнай прамове Пасол Валянцін Вялічка адзначыў гераічны ўклад беларускага народа

ўкраінскай Адэсе замест Валянціна Філіпчыка будзе Уладзімір Чахлоў.

Парадаваліся мы за адну з удзельніц прыёму — Таццяну Дзяменнікаву, кіраўніцу беларускай суполкі “Голас Радзімы” з Мікалаева. Гэта, як вядома, адна з маладых беларускіх суполак ва Украіне, і наша газета, маючы такое ж імя, падтрымлівае культурна-асветніцкія ініцыятывы энтузіястаў. Піярым? Хутчэй праяўляем павышаную увагу... Так і клапатлівы садоўнік часцей заглядае да маладых яблынь у садзе, чым да тых, што ўжо маюць месца пад сонцам. “Вельмі рада, што і мяне Пасол запрасіў на прыём, які праходзіў у Прэзідэнт-гатэлі ў Кіеве, — напісала ў рэдакцыю Таццяна. — Усё вельмі спадабалася! Адчувала вялікі гонар за Бацькаўшчыну, было прыемна, што пра дзейнасць нашай суполкі вядома ў Амбасадзе. Спадзяюся, прадоўжыцца супрацоўніцтва нашае з Пасольствам, Генконсульствам у Адэсе на карысць Бацькаўшчыны. Дарэчы, на прыёме былі яшчэ кіраўнікі Чарнігаўскай і Львоўскай беларускіх суполак, прадстаўнікі беларускай дыяспары з Чарнігава. Наш здымак з Паслом дасылаю. Зняла і святочны торт: сама працую ў сферы грамадскага харчавання і гандлю, магу ацаніць майстэрства кандытараў, добры густ арганізатараў свята”.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Родныя песні над Волгай

Супляменнікі з Самары ўпрыгожваюць непаўторнымі беларускімі ўзорамі расійскія святы

Дзень Расіі штогод адзначаецца 12 чэрвеня: у краіне гэта дзяржаўнае свята. “Што значыць для вас Расія?” — пытаў я на святочных вуліцах Самары ў кіраўнікоў розных нацыянальна-культурных арганізацый вобласці. І часта ў адказ чуў: “Россия — это Родина моя!”. У шматнацыянальнай краіне так і павінна быць: “дзецi розных народаў” там жывуць, але ж памятаюць пра свае родавыя карані. Прычым і нашы суродзічы-беларусы не выключэнне. “Для беларусаў Самарскай вобласці Дзень Расіі — асабліва дата, — разважала Ірына Глуская, прэзідэнт тамтэйшай суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. — Дзень Расіі для нас — яркі сімвал брацкіх адносін паміж народамі, якія жывуць на самарскай зямлі. Таму праўленне, актыўны

творчыя калектывы суполкі — усе тут, мы — актыўныя ўдзельнікі ўсіх святочных мерапрыемстваў”.

Родныя беларускія ўзоры, арнаменты пабачыў я, калі праходзіў “Парад дружбы народаў”. Гэта была ўнікальная ўсерасійская акцыя, упершыню праходзіла ў Самары ў плыні святочнага мерапрыемства “Россия — великая наша держава!”. Дзень адбывалася на плошчы імя Куйбышава. У нацыянальных беларускіх касцюмах нашы супляменнікі разам з іншымі прадстаўнікамі нацыянальных аб’яднанняў пранеслі вялізны сцяг Расійскай Федэрацыі. Потым на святочнай сцэне з канцэртнай праграмай выступіў беларускі вальны ансамбль “Каданс” — пра яго добра ведаюць і чытачы “Голасу Радзімы”. Аснова рэпертуару ў творчага калектыву — гэта рознажанравыя сучасныя і народныя беларускія і рускія песні. Спяваюць дзяўчаты і акапэльна, і з му-

зычным суправаджэннем. На гэты раз выконвалі вельмі душэўныя лірычныя песні пра Расію, дружбу паміж народамі. Між тым на Свяце дружбы ўжо традыцыйна прагучалі і прыгожыя беларускія песні.

Жыхары і госці Самары змаглі бліжэй пазнаёміцца і з самабытнай беларускай культурай. Актывісты суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000” зладзілі выставу: кнігі беларускіх пісьменнікаў, сувеніры з беларускім каларытам. Можна было і стравы беларускай кухні паспрабаваць. Свята дружбы завяршылася вялікім міжнацыянальным карагодам. Як вядома, прадстаўнікі розных нацыянальнасцяў ужо стагоддзі жывуць на самарскай зямлі. Як лічыць Ірына Глуская, падобныя святы — годны адказ надобразычліўцам, якія спрабуюць раз’яднаць народы, пасеяць варожасць паміж імі: “Беларусы — мірныя людзі, мы і ў Самары выступаем у розных спрэчках як

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Сімвалічны падарунак беларусам

Святы і памятны для ўсіх дзень

Штогод урачыста адзначаць Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь разам, за святочным сталом — добрая традыцыя беларусаў Малдовы

Сёлета Беларуска грамада Малдовы сабрала гасцей, сяброў Беларусі якраз 3 ліпеня. Вялікае свята, гэты святы і памятны для ўсіх нас дзень мы адзначалі ў кішынёўскім рэстаране “Пикассо”. Былі запрошаны дыпламаты беларускай Амбасады, кіраўніцтва Бюро міжэтнічных адносін Малдовы, кіраўнікі этнакультурных арганізацый краіны, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны.

На самым пачатку святочнай урачыстасці гучаў Гімн Рэспублікі Беларусь, і многія члены беларускай суполкі яго спявалі. Потым з вітальнымі словам да ўсіх прысутных звярнуўся Часовы Павераны ў Рэспубліцы Малдова Аляксандр Істомін. Услед за беларускім дыпламатам слова бралі іншыя ганаровыя госці ўрачыстасці: ветэраны, кіраўнікі розных этнасуполак. Яны цёпла, добра гаварылі пра Беларусь і беларусаў. Згадвалі свае стасункі з прыгожымі, працавітым,

таленавітымi ды мужнымі людзьмі з “беларускага свету”.

А тым часам распачалася і невялікая ды вельмі беларуская па духу святочная канцэртная праграма. Гэта наш нядаўна створаны вальны ансамбль суполкі, што ўжо вызначыўся з назваю — “Зоранькі” — натхнёна спяваў для сяброў і для гасцей родныя песні.

Мяркую, што ўсе, хто прыйшоў да малдаўскіх беларусаў на ўрачыстасць з нагоды Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, атрымалі вялікую асалоду ад шчырай, сяброўскай размовы за сталом, а таксама і ад меладычных, душэўных беларускіх песняў.

А потым былі віншаванні, тосты, танцы... У канцы свята сябар Беларускай грамады ў Малдове, таксідэрміст Анатолій Брэднеў падарыў нам адзін з сімвалаў Беларусі. Праца “Буслы ў гнязде” — гэта чучалы птушак, зробленыя майстрам.

Святочны пірог ад беларускай суполкі

своеасабліва “міратворчая сіла”. Увогуле ж спробы пасеяць тут міжнацыянальную варожасць — дарэмныя. Бо незалежна ад нацыянальнай прыналежнасці расіяне адчуваюць сябе адзінай сям’ёй. І шматнацыянальнасць — не праблема Расійскай Федэрацыі, а яе багацце! І ў пару, калі мы адчуваем сваё адзінства, добра разумеем: для шчасця нам патрэбныя не толькі матэрыяльныя, але і духоўныя каштоўнасці”. Дарэчы, пра тое нагадваюць суграмадзянам і людзі культуры. У прыватнасці, Ірына Міхайлаўна прачытала мне верш

Валерыя Шуміліна: “Не слышно песен о России, / Во славу больше не поют. / То до небес превозносили, / Теперь ногами в сердце бьют. / А ты попробуй все невзгоды / С ней разделить, живя в нужде. / Люби Россию в непогоду, / Не оставляй ее в беде!...”. Дарэчы, менавіта Беларусь паводле розных сацапытанняў многія расіяне прызнаюць цяпер “самым верным сябрам Расіі”. І беларусы Самары, падаецца мне, умеюць так любіць і Беларусь, і Расію, што кожная з іх — радуецца за такіх шчырых і міралюбных людзей.

Мікалай Бойка, г. Самара

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Ноч Купальская, прыангарская...

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Добра папрацавалі і нашы сябры з Іркуцкага валанцёрскага цэнтра Яўген Андрухін, яго сябры Павел і Юля, Сяргей Іслямаў, Даніла Касьмін, Эльдар Рзаеў, Яўген Цяка. Былі на вышыні й каманда “фаер-шоу” на чале з Аляксеем Стамацінам, гурт “нячысцікаў” на чале з Лісам: яны стваралі вобразы і ўражанні, што запомніліся надоўга. Адаю належнае ўсім удзельнікам Купальскае талакі, пішу з надзеяй: некаму будзе карысны гэты наш досвед.

А была то сапраўды чароўная “летняя ночка Купальская”! Спачатку ўсе жанчыны і дзяўчаты, дзяўчынкі збіралі па лугах кветкі для вяночкаў. Затым зівалі іх ля вогнішча, утварыўшы жывое кола. Гурт “Крывічы” тым часам праспяваў шэсць купальскіх песень — якраз “у тэму” дзеі. Песні — доўгія, і якраз усе свае вянкi пазівалі. Мы ж абвясцілі: вянкi, сплеченыя ў магічным “коле” пад рытуальныя спевы, набылі моц абярэгаў для кожнай з удзельніц абраду.

Сёлета ў Іркуцку пачынае цягнуцца у 22 гадзіны нават у Купальскую пару: стрэлкі перавялі назад, змяркаецца раней. І мы ўжо былі гатовыя! Князь Купаліш абвясціў пра збор сваёй дружны. Хлопцы адгукнуліся хутка. Разам мы здабылі ад “Перуновай іскры” “Вагмень чароўны” (цудадзейны абрадавы Агонь) і запалілі княжацкую Паходню. А пасля кліча “Жыве Беларусь!” зайгралі сурмы — то быў знак для Купалінкі з сяброўкамі, што чакалі ў пералеску: ідзіце да нас! І дзяўчаты йшлі пад гукі чароўнай песні “Ой, рана на Івана”. “Я, Купалінка, уладаю сваёю замаўляю і загадваю — і першым разам, і другім, і трэцім разам, і з дажджамі, і з грамамі, і з маланкамі, і з травамі: на яснае лета, на ціхае жыта, на буйное збожжа, на лён доўгі, на год ласкавы і ўсім людзям на добрае здароўе!” — з такімі словамі Купалінка звярнулася да ўсіх ды папрасіла запаліць Рытуальны агонь, які потым гарэў усю ноч.

І пачалося! Карагоды, гульні, танцы... Дзве гадзіны таго, што называюць модным словам: інтэрактыў. Але ж як цяжка было арганізаваць такую грамаду! Нікому ж не сядзела на лаўках. Згадваю, як адзін толькі карагод “Качан” закручвалі мы хвілін дзясць: 250 удзельнікаў! Весела затое было! А калі наступіла поўнач, то ўсе чакалі: вось надарыцца цуд! Як вядома, на Беларусі такое існуе паданне: быццам у Купальскую ноч, якраз апоўначы, хвілін на трыццаць зацвітае Папараць-кветка. Знайсці ж яе могуць толькі тыя, хто адправіцца на пошукі ўдваіх: хлопец і дзяўчына, мужчына і жанчына. Прычым яны не павінны быць у сварцы між сабою. Заахвочваюцца тыя, хто толькі што пазнаёміўся. Каму пашанцуе знайсці Папараць-кветку, тая пара зможа разумець мову птушак і звяроў. Маці-Прырода бярэ пару пад сваё заступніцтва, і шчасліўчыкі трэцім пачуццём будуць спазнаваць, дзе знаходзяцца скарбы, хутка разбагацеюць і зажывуць у дастатку. Праўда, калі нехта знойдзе чароўную кветку, то ёсць дзве ўмовы: пара з таго часу павінна быць неразлучнаю, а яшчэ — трэба трымаць знаходку ў сакрэце й нікому, нават сваякам пра яе не

Ноч Купальская — пара дзівосная, таямнічая...

Купальскія вянкi на вадзе

распяваецца.

Абвясціўшы пра ўсё тое, я дадаў: калі ж хто ў суды не верыць, то можа, як кажуць, дзеля спартыўнага інтарэсу пашукаць нашу “Папараць-кветку” — штучную, яе памочнікі мае пасадзілі дзесьці ў лясточку. Ух, і хлынуў народ у цэму, на пошукі! Ужо й не ведаю, ці знайшоў хто сапраўдную — не расказвалі... Папаратніку, дарэчы, на пералеску было шмат. А нашу кветку штучную сёлета рэкордна доўга шукалі. Знайшлі пад раніцу, шчасліўчыкі атрымалі прызы. А палове першай гадзіны ночы ладзіліся скачкі праз вогнішча. Гэта, як вядома, было

Ачышчэнне цудадзейныя Агнём, запаленым ад Перуновай іскры. Каб скокнуць, трэба было адстаяць вялікую чаргу, ды ўсё ішло дынамічна. Мы дапамагалі, падахвочвалі нясмелых, сачылі за мерамі бяспекі, падпраўлялі вогнішча — каб зручна было яго пераскокцаць.

І вось — фаер-шоу. Магутнае відовішча! Фаершчыкі, усе ў чорным, былі прадвеснікамі выхаду нячысцікаў, якія паспрабавалі “сарваць” свята. Сярод іх і Чарадзеі, які стаў кідаць выклік дружыне Князя Купаліша. Пачаліся саборніцтвы. Старадаўнія беларускія камандныя гульні дапамаглі разабрацца,

што мацнейшы. А барацьба ж была сур’ёзная: часам адны перамагалі, часам іншыя. Сілам святла дапамог наш гурт “Крывічы”: дзяўчаты праспявалі некалькі Купальскіх песень, у якіх згадваецца Нячыстая сіла — і быццам зламалі дух яе абаронцаў. Чарадзеі забраў сваё войска й сышоў, змірыўшыся, што людзі прадоўжаць Купалле. Але “нячысцікі” ўсё ж не проста сышлі, а скралі Купалінку! Давялося Князю Купалішу раздаваць паходні, запаленыя ад вогнішча, і заклікаць дружыну, усіх купальцаў шукаць прапажу. Без Купалінкі — як жа далей весяліцца? Можна раззлаваць Дажбога — Бога Сонца, бо Купалінка яго дачка. Яна ж прыйшла да нас, каб дапамагчы правесці абрад, а мы яе дазволілі ўкрасці... І вось па пералеску, ды і ў самы гушчар лесу пайшлі купальцы з паходнямі. Доўга шукалі, хвілін 20 альбо 30. Але знайшлі Купалінку, прывялі! Князь Купаліш за тое шчодро аддзячыў збаўцаў, і свята прадоўжылася.

Зноў зайграла вясёлая беларуская музыка, пачаліся танцы, закружыліся танцы-карагоды. Адзін з самых любімых пад час Купалля — Ручаёк-кросны. Рухі ручайка, дарэчы, нагадваюць усе дзеянні на кроснах (ткацкім станку). Мы

спачатку “хадзілі, запраўлялі ніткі”, затым “нацягвалі ніткі”, потым іх “падбівалі”, рабілі рухі “ўток”, “чаўнок”, “перакручваецца нітка”... Тым часам і пад тры гадзіны падышло. Трэба гатаваць звар — ачышчальны напой, настоены на Купальскіх травах. Такім чынам мы збіраліся прайсці Ачышчэнне і раслінным светам. І тут у сцэнары свята здарыўся збой: я ніяк не мог знайсці ключы ад машыны, у багажніку яе збор траў... Шукалі з сябрамі — дарэмна: ноч, трава... Не пра машыну ж я думаў, а — як быць з абрадам? Як травы дастаць? І тут мой сябар Сяргей Перавознікаў прапанаваў абвясціць аб праблеме ў мікрафон. І — вось жа ноч цудаў! Толькі я сказаў, што згубіў ключы, як амаль усе пачалі іх шукаць. А досвед шукання Папараць-кветкі ўжо ж быў... І прыгожая дзяўчына Святлана літаральна праз хвіліну прыносіць ключы! Важны элемент Купалля ўратаваны, звар атрымаўся выдатны: і смачны, і падбадзёрлівы. Дарэчы, за 21 год святкавання Купалля ў Прыбайкаллі мы знайшлі ды падшліфавалі, з улікам мясцовых умоў, рэцэпт сапраўды выдатнага напою. Калі звар гатаваўся, гурт “Крывічы” суправодзіў дзею адпаведнымі песнямі, потым Купалінка давала напой усім купальцам.

Як бачыце, доўгая і цікавая была наша Купальская ноч! Мы яшчэ крыху патанчылі, а з першымі прамянямі Сонца надышла пара праводзіць Купалінку. Гэтае дзеянне прыгожа абыгралі: зрабілі калідор са свечак, гучалі песні... Купалінка на развітанне падзякавала купальцам за тое, што памятаюць, шануюць народныя абрады, і зрабіла ўсім падарунак — павяля русалак з рэчкі. Вада цяпер, паводле народных павер’яў, стала ў Ангары цудадзейнаю, гаючаю: цела хворае ацале ды раны загойвае. Так што прыйшоў час і Вяночкі пускаць па вадзе, у тым ліку і Галоўны вянок, і купацца. Эх, колькі ж вяночкі паплыло па шырокай Ангары! І жадаючых купацца сёлета было шмат: і хлопцаў, і дзяўчат. Хоць вада была вельмі халодная, а бераг у заліве — камяністы, тое не спыніла аматараў Купальскіх абрадаў. Трэба ж прайсці Ачышчэнне вадою. Гэта трэці, важны этап Купалля. І мы яго мужна прайшлі.

Вось і світанак... Засталося прыбраць Купальскі пляц, пагрэцца ля вогнішча, пакуль падыдуць аўтобусы. А не хацелася ж заставацца! Усе былі ў прыўзнятым настроі. Дамовіліся: збірацца яшчэ! Пэўна, цяпер ужо толькі ў верасні — плануем правесці “Дажынкi”.

У Купальскую ноч, падаецца мне, сама Прырода была з намі заадно. Перад Купаллем палохалі нас ліўнем начным, некаторыя й не паехалі на свята. І сапраўды, лівень магутны і моцны быў, але ў Іркуцку! На нашым жа месцы збору ўпалі пару кропель дажджу, ніхто і не намок. Больш за тое, надвор’е спрыяла, не атакавалі камары, мошкі. Было ціха, спакойна, цёпла. Пэўна, смелым і рашучым Прырода дапамагае. Так што варта жыць з ёю ў ладзе-згодзе, як тое і рабілі заўсёды нашы мудрыя продкі, ладзячы Купалле.

Алег Рудакоў, г. Іркуцк

АД РЭДАКЦЫІ:

Купальскія свята праходзяць штогод па ўсёй Беларусі. Пра некаторыя з іх можна пабачыць фотасправаздачы ў інтэрнэце. У прыватнасці, ёсць вельмі прыгожыя здымкі Сяргея Лескеца з Купалля над Прыпяццю, у старажытным горадзе Тураве (на сайце міжнароднага інфармагенцтва SPUTNIK), там жа змешчаны пазнавальны тэкст пра глыбокі духоўны сэнс Купальскіх традыцый <http://bel.sputnik.by/heritage/20160705/1023870067.html> А ў мінулыя выхадныя Купалле як галоўны складнік свята-фестывалю “Александрыя збірае гасцей” адзначалася на беразе Дняпра. Пра гісторыю значнай культурнай традыцыі, якая пачалася ў 2010 годзе пры падтрымцы Прэзідэнта, распавядаецца на сайце БелТА. Там, у прыватнасці, чытаем: “Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ідэя правядзення свята нарадзілася спантанна і нечакана. Па словах

кіраўніка дзяржавы, ён не чакаў, што гэтае мерапрыемства ператворыцца ў такое грандыёзнае свята і ўрачыстасць, на якую прыехалі людзі не толькі з навакольных вёсак, але і з Оршы, Шклова, Магілёва і нават сталіцы. Пасля прыбыцця на свята Прэзідэнт наведаў «Горад майстроў», пагаварыў з народнымі ўмельцамі. Спецыяльна для кіраўніка дзяржавы кавалі выкавалі падкову на шчасце”.

Чыстыя вочы Браслаўскіх азёр

Зона адпачынку на поўначы Беларусі становіцца яшчэ больш прывабнай

Іна Ганчаровіч

“Браслаўскія азёры” — вядомы турыстычны брэнд у Беларусі. З часам там будзе “кліматична нейтральны рэгіён”: Браслаўскі раён стане месцам з нулявымі выкідамі шкодных рэчываў у атмасферу. Пра тое гаварылі ў Мінску ўдзельнікі прэс-канферэнцыі, што ладзілася ў плыні Тыдня устойлівай энергетыкі-2016. Прычым першыя крокі для рэалізацыі праекта зроблены ў 2014-м: тады кіраўнікі раёна паставілі подпісы пад дэкларацыяй аб далучэнні Браслава да “Пакта мэраў”. Узалі на сябе абавязальства па рэалізацыі стратэгіі Еўрасаюза ў галіне энергетыкі ды абароны клімату, вя-

домай як “20-20-20”. Так Браслаў змог паўдзельнічаць у конкурсе праектаў на атрыманне гранта Еўракамісіі па праграме “Падтрымка гарадоў “Усходняга партнёрства”.

Сама назва праекта абнадзейвае: “Браслаўскі раён — першы кліматична нейтральны муніцыпалітэт у Беларусі”. Гэта і быў першы конкурсны праект, прадстаўлены ў Еўракамісію. Тыя, хто яго задумаў, спадзяваліся атрымаць сродкі на распрацоўку і практычную рэалізацыю стратэгічнага плана. А ён такі: пераўтварыць раён у месца, дзе да 2030 года колькасць выкідаў вуглякіслага газу будзе практычна зведзена да нуля за кошт энергазберагальных тэхналогій, аднаўляльных

крыніц энергіі. “То быў конкурс на падтрымку гарадоў у сферы ўстойлівага і энергетычнага развіцця, — успамінае падзеі 2015-га Дзмітры Буронкін, адзін з саўтараў праекта. — Наш раён, як і яшчэ шэсць адміністрацыйных адзінак Беларусі, падаў заяўку на ўдзел. Наш праект Еўракамісія разгледзела ў Брусэлі, палічыла перспектывным, ухваліла. І летась быў падпісаны грант-контракт на 600 тысяч еўра, якія мы ўжо атрымалі”.

Зніжаць энергаспажыванне ў сферы ЖКГ Браслаўшчына пачынае сёлета. Старыя катлы цэнтральнай кацельні, якія працуюць на торфе, замяняць на новыя, будуць спальваць драўніну (шчэпкі) і салому — такой

сыравіны ў раёне шмат. Усталююць сонечныя калектары для аўтаномнага нагрэву вады на дахах дзіцячых садкоў. Яшчэ — часткова замяняць вулічнае асвятленне на святлодыёдныя святліны. Як лічыць Міхаіл Пліско, намеснік старшыні райвыканкама, правядзенне тых работ дасць магчымасць знізіць энергаспажыванне ў сферы ЖКГ. А далей у раёне будуць развіваць аднаўляльную энергетыку, выкарыстоўваючы рэсурсы вады, сонца, ветру... Такія захады, мяркуецца, ужо да 2020-га прывядуць да зніжэння выкідаў вуглякіслага газу ў атмасферу ў рэгіёне працэнтаў на 20. А кліматична нейтральнай тэрыторыя Браслаўшчыны стане да 2030-га.

ЗДAROУЕ

Усё можна! Ды не ўсё карысна

Іван Іванаў

Міністэрства аховы здароўя размясціла на сваім сайце рэкамендацыі для тых, хто хоча жыць доўга і без хвароб

Часам бывае ў паляўнічых ці рыбакоў: захопяцца драбязою — і прапусціць буйную здабычу. І кожны з нас, пераследуючы розныя жыццёвыя мэты, іншым разам забывае пра адну з базавых каштоўнасцяў: здароўе. Між тым у Беларусі шмат робіцца, каб грамадзян прыхваціць да здаровага ладу жыцця. А нядаўна з’явіліся, паведамліла БелТА, на сайце Міністэрства аховы здароўя рэкамендацыі па здаровым харчаванні ад супрацоўніцы Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі ды грамадскага здароўя Віі Шукевіч.

Што ж, усім вядома: лягчэй хваробу не дапусціць, чым потым лячыць. “Рацыён харчавання ў значнай ступені вызначае здароўе насельніцтва, рост яго колькасці, развіццё, — лічыць Вія Шукевіч. — За апошнія дзесяцігоддзе павысіліся тэмпы змен у рацыёне харчавання і ладзе жыцця, выкліканыя індустрыялізацыяй, урбанізацыяй, эканамічным развіццём рынку. Гэта аказала істотны ўплыў на якасць рацыёну і на здароўе насельніцтва Беларусі”. І хоць у цэлым узровень жыцця павысіўся, прадукты харчавання сталі больш даступныя, разнастайныя, ды здароўя больш не становіцца: не ўмеем мы збалансаваць рацыён, зніжаецца фізічная актыўнасць. Вось і большае хранічных захворванняў. Так што адкрывайце рэкамендацыі спецыяліста: карысна ведаць!

ТРАДЫЦЫ

На памежжы трох дзяржаў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Беларускі паэт Эдуард Зубрыцкі напісаў цудоўны верш, прысвечаны кургану: “На Кургане Дружбы тры зязюлі, / Дзе бягуць алеі з трох бакоў, / Каб у трох рэспубліках пачулі, / Будзяць рэха памятных гадоў, / І яно ўзаўецца над палянай, / Сярод шат лясных развее ціш, / Зноў сюды збяруцца партызаны — / Беларусі рускі, і латыш”.

Сёлетняе свята на Кургане Дружбы праходзіла 2 ліпеня. Была на ім і дэлегацыя з Даўгаўпілса, ёй кіраваў Яўген Дробат, старшыня аддзялення Рускай абшчыны Латвіі. Спачатку было паstraенне шматлікіх дэлегацый ад раёнаў Віцебскай вобласці, Расіі ды Латвіі, потым — цырымонія ўскладання вяноўкі і кветак да манументаў у гонар герояў-касамольцаў вёскі Прошкі, партызанкі-падпольшчыцы Марыі Пынто і Героя Іманта Судмаліса. Адбыўся ўрачысты мітынг, ладзіўся канцэрт творчых калектываў прадпрыемства “Віцебсквопгаз” і Верхнядзвінскага раёна. Партызаны з трох краін рытуальна запалілі партызанскае вогнішча. Сваё баявое майстэрства паказалі воіны 103-й Гвардзейскай асобнай мабільнай брыгады сіл спецаперацый Узброеных сіл Беларусі. Увесь дзень працавала выстаўка-кірмаш прадукцыі прадпрыемстваў Віцебшчыны. Ішоў

святочны гандль, працавалі выставы, Музей партызанскай славы, праходзілі шматлікія культурна-спартыўныя мерапрыемствы.

Дэлегацыю Даўгаўпілса прадстаўлялі ветэраны Марсалій Алімпевіч Іваноў (вызваліцель Латвіі), Аляксей Георгевіч Цыпкін (удзельнік партызанскага руху ў Себежскіх лясах), Уладзімір Сцяпанавіч Волкаў (удзельнік абароны Масквы, ён быў і ўдзельнікам парада 7 кастрычніка 1941 года). Яны мелі гонар ускласць вяноўкі, кветкі да Манумента героям-вызваліцелям. Ад беларускай дыяспары прыехала шэсць чалавек. Паэт Станіслаў Валодзька з вершамі ды Зінаіда Сіліна з песнямі ўдзельнічалі ў святочным канцэрце, які ладзіўся ля партызанскага вогнішча. Там гучалі ваенныя песні ў выкананні артыстаў з Верхнядзвінска, спявалі й самі ветэраны. Шчымымі гучала песня, прысвечаная Кургану Дружбы, “Шумел сурово брянский лес” у выкананні 90-гадовага ветэрана, “Помнит Вена, помнят Альпы і Дунай” у выкананні жанчыны-ветэранкі з Полацка 1920 года нараджэння, якая з першага дня вайны была на фронце, працавала ў шпіталі. Права запаліць вогнішча атрымалі тры ветэранаў з Пскова, Віцебска і Латвіі.

На мітынгу выступалі кіраўнікі ўсіх дэлегацый, прадстаўнікі ўсіх раёнаў Віцебшчыны, ды і самога Віцебска,

Эстафету памяці бяруць у свае рукі ўнукі герояў

Пскова, Латвіі. Артур Рубікс, дэпутат латвійскага Сэйма, адзначыў, што сёлета ўпершыню на мосцік-мяжу паміж Беларуссю і Латвіяй зайшлі латышскія ветэраны і перадалі вяноўкі, кветкі, каб беларусы ўсклалі іх да манумента героям-вызваліцелям, які знаходзіцца на беларускай тэрыторыі. А беларусы перадалі кветкі, каб іх усклалі на Курган Дружбы, які знаходзіцца на латышскай тэрыторыі. Артур Рубікс паабяцаў, што мосцік будзе пашыраны: каб на ім змаглі сустрэцца больш ветэранаў і паціснуць адзін другому рукі, абмяняцца ўспамінамі, віншаваннямі, пажаданнямі. Сёння ж, на жаль, ма-

ленькая лясная рачулка стала мяжой паміж трыма краінамі, раздзяліла беларусаў, рускіх і латышоў, якіх калісьці паядноўвала адна гісторыя, адна зямля, адна будучыня. З цягам часу подзвігі ветэранаў забываюцца, аднак застаецца свяшчэнная памяць. Хочацца, каб не былі бяспмятнымі маладыя пакаленні ўсіх трох краін, каб памяталі хлопцы і дзяўчаты, каму яны абавязаны жыццём. Бо самае дарагое ў жыцці — гэта, як вядома, мір, мірнае неба над галавой.

Шчыра і сардэчна выступілі архіепіскап Феадосій, уладыка Полацкай епархіі, ды айцец Сяр-

гей, прадстаўнік епархіі Невельскай і Вялікіх Лук. Яны абмяняліся падарункамі, падаравалі адзін аднаму Евангелле, ікону Багародзіцы. Уладыка Феадосій сам ваяваў, мае шмат узнагарод, і 15 чалавек з яго роду былі ўдзельнікамі вайны, многія з яе не вярнуліся. Айцец Сяргей падзяліўся ўспамінамі пра бацькоў: маці яго да канца жыцця захоўвала два пісьмы бацькі з фронту. Згадвалі ваенныя гады і ветэраны Сяргей Іосіфавіч Альсевіч, кіраўнік Віцебскага Савета ветэранаў, Мікалай Аляксеевіч Груздзеў і Васілій Сцяпанавіч Кулічоў з Пскова, Яніс-Іварс Карспанком з Латвіі. Усе абмяняліся падарункамі. Ад ветэрана з Латвіі, дарэчы, падарункам быў медаль, прысвечаны 100-годдзю латышскіх стралкоў. Такі медаль меў гонар атрымаць і Генеральны консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў.

Калі мы пакідалі Курган Дружбы, то гаварылі: ветэранаў сярод нас, на жаль, застаецца ўсё менш і менш. То давайце ж будзем побач з імі, дапаможам гэтым мужным людзям з гонарам несці цяжар гадоў — яны заслужылі нашу ўдзячнасць і павагу. Нізкі наш ім паклон.

Таццяна Бучэль,
актывістка Беларускай суполкі
“Уздым”, г. Даўгаўпілс